

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7-3200
(GK.194)

Sayı :B.13.SGB.0-12.00-00/610.237
Konu :Yazılı soru önergesi (7/3200)

02-03-2012

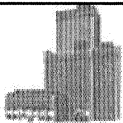
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 30.01.2012 tarih ve 44951 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Süleyman ÇELEBİ'ye ait 7/3200 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

Faruk ÇELİK
Bakan

Ek : 1 Yazı

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SÜLEYMAN ÇELEBİ'NİN 7/3200 ESAS NO'LU YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 189 sayılı Ev Hizmetlerinde Çalışanlar Sözleşmesi henüz yasal süreç (en az iki üye ülke tarafından onaylanmasını takip eden on iki aylık süre) tamamlanmadığından yürürlüğe girmedigi gibi bugün itibariyle hiçbir üye ülke tarafından da henüz onaylanmamıştır.

1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 90'inci maddesinin birinci fıkrasında; "Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak andlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır" hükmü yer almaktadır.

Aynı maddenin beşinci fıkrasında da usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmaların kanun hükmünde olduğu belirtilmiştir.

Buna göre; Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 189 Sayılı Sözleşmesinin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmasının uygun bulunması halinde ev işçilerinin çalışma koşulları ile ilgili hükümler iç hukuka aktarılacaktır.

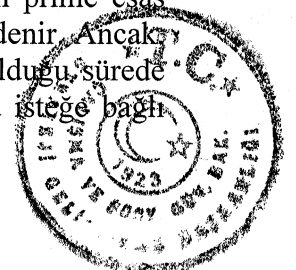
İş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve yükümlülüklerin düzenlendiği 4857 sayılı İş Kanununda ev hizmetlerinde çalışanlar kapsam dışında bırakılmışlardır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde; Ev hizmetlerinde çalışanlar (ücretle ve sürekli olarak çalışanlar hariç) sigortalı sayılmamış olup, sürekli ve ücretle çalışanlar ise 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılmışlardır. Söz konusu hüküm gereğince 30 iş gününden fazla süren işler sürekli iş olarak değerlendirilmektedir.

Bu durumda, ev hizmetlerinde çalışan sigortalılar ay içinde 30 gün süreyle çalışabilecekleri gibi işin niteliği nedeniyle yarı zamanlı çalışabilmeleri mümkün olduğundan her ay belirli gün sayısı üzerinden de çalışabilmektedirler.

Diğer taraftan, 5510 sayılı Kanunun 51'inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan; "Ay içerisinde 30 günden az çalışan veya 80'inci madde uyarınca prim ödeme gün sayısı, ay içindeki toplam çalışma saatinin 4857 sayılı Kanuna göre belirlenen günlük normal çalışma saatine bölünmesi suretiyle hesaplanan sigortalıların aynı ay içerisinde isteğe bağlı sigortaya prim ödemeleri halinde, primi ödenen süreler zorunlu sigortalılığa ilişkin prim ödeme gün sayısına otuz günü geçmemek üzere eklenir ve eklenen bu süreler, 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalılık süresi olarak kabul edilir." hükmü gereğince ev hizmetlerinde çalışanlar kalan sürelerini kendileri prim ödeyerek tamamlamaları mümkün bulunmaktadır.

Yine, 5510 sayılı Kanunun 88'inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olmakla birlikte, 4857 sayılı Kanunun 13 ve 14'üncü maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar ile bu Kanuna göre ev hizmetlerinde ay içerisinde 30 günden az çalışan sigortalılar için eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerinin 30 güne tamamlanması zorunludur. Bu durumda olan sigortalıların eksik günlerine ilişkin genel sağlık sigortası primleri, 60'ncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi veya (g) bendi kapsamında ödenir. Kamu idaresine ait işyerlerinde çalıştırılan sigortalıların iş sözleşmesinin askıda kaldığı aylara ait genel sağlık sigortası primi, 82'nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazancın alt sınırının 30 günlük tutarı üzerinden ilgili kamu idaresince ödenir. Ancak kamu idaresine ait işyerinde çalıştırılan sigortalıların iş sözleşmesinin askıda olduğu sürede 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi çalışmaları ya da isteğe bağlı

sigortalı olmaları halinde bu sigortalılar için belirtilen şekilde çalıştıkları veya isteğe bağlı sigortalı olarak prim ödedikleri sürelerle sınırlı olarak ilgili kamu idaresinden genel sağlık sigortası primi alınmaz.” hükmü gereğince ev hizmetlerinde çalışanların genel sağlık sigortalısı olarak kalan sürelerini kendileri prim ödeyerek 30 güne tamamlaması zorunluluğu bulunmaktadır.

Diğer taraftan, ev hizmetlerinde çalışacak yabancılar da 4817 sayılı Kanunla çalışma izin prosedürü içerisine alınmış, bu kişiler için bir takip ve denetim mekanizması getirilmiştir.

Bu kapsamda, ülkemizde “ev hizmetleri”nde çalışacak yabancılar yasal asgari ücretin altında olmamak üzere ücret ödenmesi zorunlu olup, çalışma izni verilen yabancılar ayrıca sosyal güvenlik sistemimize de dahil edilmektedir. Böylece yabancıların ülkemizde sağlık ve sosyal güvenlik haklarından faydalanmaları sağlanmaktadır.

Anayasanın sendika kurma hakkı başlığını taşıyan 51’nci maddesinde, çalışanlar ve işverenlerin, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatleri korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın üst kuruluşlar kurma hakkına sahip oldukları belirtilmiş, sendika hakkı çalışanlara tanınmıştır.

2821 sayılı Sendikalar Kanununun 20’inci maddesinde ise onaltı yaşını doldurmuş ve Kanunun “Tanımlar” başlıklı ikinci maddesinde işçi tanımı kapsamına giren herkesin işçi sendikalarına üye olabileceği belirtilmiştir.

87 sayılı ILO Sözleşmenin ikinci maddesinde ise “çalışanlar ve işverenler her hangi bir ayırım yapılmaksızın önceden izin almadan istedikleri kuruluşları kurmak ve sadece bu kuruluşların tüzüklerine uymak koşulu ile bunlara üye olmak hakkına sahiptir” ifadesine yer verilmekte, Uzmanlar Komitesinin ya da Örgütlenme Özgürlüğü Komitesinin birçok kararında işçiler dışında kalan pek çok kategorinin bu hakka sahip olduğu dile getirilmektedir.

Ülkemiz kanunlarına göre ise ev hizmetlerinde çalışanların herhangi bir işverene bağlı iş sözleşmesi kapsamında çalışmaları halinde iş kolu esasına göre sendika kurmaları ve söz konusu sendikalara üye olmaları mümkün olmaktadır.

Bu çerçevede, ev hizmetlerinde kayıtlı olarak çalışan işçilerin işkolu düzeyinde bir sendika kurmaları ve sendikaya üye olmalarının önünde 87 sayılı ILO Sözleşmesi ve 2821 sayılı Sendikalar Kanunu kapsamında bir engel bulunmamaktadır. Ancak söz konusu sendikaların toplu iş sözleşmesi imzalayabilmeleri için baraj koşullarını yerine getirmiş olmaları gerekir.

